

Motion till riksdagen 2023/24:1872

av Emma Nohrén och Jacob Risberg (båda MP)

Åtgärder för att hindra spridning av afrikansk svinpest och andra sjukdomar

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att snarast se över regelverket kring avfallshantering och återvinningsstationer för att förhindra spridandet av smitta såsom afrikansk svinpest och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att snarast se över regelverket kring utfodring och åtling av vildsvin i syfte att inte upprätthålla större stammar av vildsvin än vad det finns naturlig föda för samt för att förhindra spridandet av smitta såsom afrikansk svinpest och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Naturvårdsverket i uppdrag att tillsammans med Statens veterinärmedicinska anstalt och Jordbruksverket analysera antalet vildsvin i Sverige och om stammen behöver minskas för att minska spridningen av afrikansk svinpest och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att föreningsliv och ideell verksamhet ska få ersättning när deras verksamheter påverkas av restriktioner vid utbrott av smitta, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdatera och kommunicera regelverk kring desinficering av terränggående fordon och utrustning som flyttas mellan länder vid t.ex. militärövningar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdatera och kommunicera regelverk och vägledningar kring desinficering av terränggående fordon och utrustning som flyttas mellan länder vid t.ex. träning och tävlingar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdatera och kommunicera regelverk och vägledningar kring desinficering av jakt- och fritidskläder och utrustning som flyttats mellan länder vid t.ex. semesterresor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Afrikansk svinpest i Sverige

De första fallen av afrikansk svinpest i EU upptäcktes 2014. Sedan dess har det varit en fråga om när, inte om, den kommer till Sverige. Det dröjde nio år men sensommaren 2023 upptäcktes de första fallen i Sverige, på vildsvin, i Fagerstatrakten. Ett stort område har spärrats av med stora inskränkningar för människor och företagare i området. Grisägare och grisbönder i det avspärrade området drabbas akut och måste avliva sina djur, men även andra verksamheter påverkas kraftigt. Verksamheter med anknytning till jord och skog påverkas, skog kan inte skotas ur skogen, åkrar kan inte plöjas. Det är totalt förbud att vistas i skogen vilket påverkar jakt, gårdsbutiker, turist-, sport- och ridverksamheter, föreningslivet men också privatpersoner som inte kan plocka svamp, gå med hunden i skogen eller koppla av i skogen. Det ger också nationella och internationella konsekvenser då vissa länder lägger importstopp på svenska kött- och charkprodukter.

Sverige har sedan det första utbrottet i EU byggt upp en god beredskap för ett utbrott och nuvarande inskränkningar följer de handlingsplaner som tagits fram genom åren. Men när pesten de facto är här återstår en hel del frågor.

Avfallsanläggningar och återvinningsstationer

I skrivande stund pekar det mesta på att de infekterade vildsvinen blivit smittade efter att ha bokat och ätit något smittbärande på kommunens avfallsanläggning. Därefter har det visat sig att ett 20-tal andra kommuner haft bökande vildsvin inne på sina avfallsanläggningar. Det här är oacceptabelt och trots att det är en kommunal angelägenhet så får det nationella och internationella konsekvenser. Regeringen bör därför skyndsamt se över regelverk för avfallsanläggningar och återvinningsstationer för att täppa till eventuella kryphål.

Vildsvin i Sverige idag

Vildsvinstammen i Sverige har gått från att vara totalt utrotad till att nu uppgå till ca 300 000 individer. De utrotades från Skandinavien på 1600-talet men de har återinplanterats flera gånger. Dagens vildsvin härstammar från vildsvin som rymde från hägn på 1970-talet, och är av i huvudsak samma underart som vildsvinen vi hade i Skandinavien från början. När en art ökar så mycket under kort tid ger det stora effekter för samhället. Trafikolyckor med vildsvin har ökat, lantbrukare har fått sina grödor förstörda och många villaägare och golfentusiaster har svurit över uppbökade gräsmattor. Men de utför också många nyttor och ekosystemtjänster som t ex markberedare i skog och mark och föda för predatorer.

Jakt och vildsvin

Vildsvinens återkomst har också välkomnats av många jägare och dessa ses på många håll som ett viktigt jaktbart vilt som ger bra köttavkastning. Det senare har gjort att man

på många håll utfodrat vildsvin för att hålla dem på jaktmarkerna och driva upp stammarna. Det har gjorts en del lagstiftning på området vad gäller utfodring och åtling av vilt men det kan behövas mer. Vi anser därför att det bör göras en översyn och vidtas de åtgärder som behövs så att man inte upprätthåller större stammar av vildsvin än vad det finns naturlig föda för. Vidare bör ansvariga myndigheter få i uppdrag att utvärdera vildsvinsstammens storlek och se om det finns anledning att minska stammen för att undvika spridandet av smitta och för att lättare kunna kontrollera stammen vid ett utbrott.

Ersättning till föreningslivet

Vid utbrott av smitta så regleras ersättningsnivåer till skogs- och lantbruk av epizootilagen men det finns inget liknande för de ideella verksamheter och föreningsliv såsom scouter, sport- och idrottsklubbar etc. som påverkas. Det bör tas fram riktlinjer för detta så även de kan ersättas.

Minimera riskerna för spridning

Gemensamt för så gott som alla utbrott är att det beror på den mänskliga faktorn. I en allt mer globaliserad värld rör sig såväl människor som varor snabbt över gränser och inom länder och det är viktigt att hindra smittan från att spridas. Det finns idag riktlinjer för hur de som varit på jaktresa utomlands eller för turister som vistats i naturen ska ta hand om sin utrustning och sina kläder för att inte sprida smitta vidare. Detsamma gäller vid sportevenemang, biltävlingar och andra sammankomster, t ex scoutläger där människor och utrustning och säkert också mat och annat flyttas mellan länder. Där behöver man säkerställa att alla regelverk och handledningar är uppdaterade och specialiseras utifrån målgruppernas förutsättningar och säkerställa att även terränggående fordon och utrustning som flyttas mellan länder finns med.

Försvaret och spridning

Ytterligare en grupp som vi anser behöver belysas är försvaret och försvarsövningar. Nu när ett Natomedlemskap kommer allt närmare kommer vi ha fler samövningar med andra länder. Det är viktigt att försvaret säkerställer att smitta inte kan spridas när man förflyttar personal, fordon och utrustning mellan länder.

Emma Nohrén (MP)

Jacob Risberg (MP)